

Algemeen

Het kabinet Rutte III staat voor een aantal urgente maatschappelijke opgaven met een wederzijdse afhankelijkheid tussen de verschillende overheidslagen. De vervlechting tussen die opgaven vraagt om samenwerking. Het opereren als één overheid draagt bij aan het vertrouwen van de burger. Daarom hebben op 14 februari 2018 het kabinet, VNG, IPO en Unie van Waterschappen een zgn. InterBestuurlijk Programma (hierna: IBP) afgesproken, genaamd 'Samen meer bereiken'. De overheidslagen werken samen op basis van gelijkwaardig partnerschap.

Het gaat om volgende opgaven:

	Opgave
Fysiek	 1. Samen aan de slag voor het klimaat
	 2. Toekomstbestendig wonen
	 3. Regionale economie als versneller
	 4. Naar een vitaal platteland
Sociaal	 5. Merkbaar beter in het sociaal domein
	 6. Nederland en Migrant goed voorbereid
	 7. Problematische schulden voorkomen en oplossen
Overkoepelend	 8. Goed openbaar bestuur in een veranderende samenleving
	 9. Passende financiële verhoudingen
	 10. Overkoepelende thema's

Wat betreft de financiële uitgangspunten is afgesproken dat alle overheden zich financieel inzetten voor de opgaven. Daartoe stelt de rijksoverheid accres en andere middelen (IU/DU, enveloppen) beschikbaar in het gemeentefonds. Het kabinet gaat er van uit dat gemeenten vanuit eigen middelen een bijdrage zullen leveren.

De VNG vindt dat een redelijk uitgangspunt, maar is tevens van mening dat gemeenten zelf moeten kunnen bepalen hoe ze geld uit het gemeentefonds willen inzetten. De uitkomsten van de gezamenlijke afspraken worden gemonitord.

Het IBP bevestigt diverse zaken die eerder in het Regeerakkoord/startnota zijn opgenomen.

Normeringsmethodiek/accessen

Hogere accessen

Het kabinet gaat verder met de normeringsmethodiek, beter bekend als 'samen de trap op en af'. Met ingang van 2018 wordt het systeem van de Netto Gecorrigeerde RijksUitgaven (omvang was voorheen in 2018: ± € 100 miljard) vervangen door de Netto uitgaven onder het uitgavenplafond (omvang is nu in 2018: ± € 240 miljard), wat een bredere basis geeft en daarmee een stabielere ontwikkeling van het gemeentefonds. In de praktijk betekent het vooral dat de kaders Sociale zekerheid en Zorg nu ook meetellen. Op zich logisch nu sinds 2015 gemeenten extra taken uitvoeren op deze gebieden. Ook andere correcties zijn vervallen zoals ontwikkelingssamenwerking en afdrachten aan de EU.

De rijksuitgaven lopen behoorlijk op. Dat kent drie oorzaken

1. Beleidsintensivering door het kabinet Rutte III met een omvang van ± € 14 miljard
2. Toepassen van een hogere loon/prijs mutatie dan voorzien in de Miljoenennota 2018 cq de septembercirculaire 2017
3. Autonome groei.

Totaal bedrag het cumulatief accres € 5,6 miljard. Dat lijkt mooier dan het is. Om te beginnen omdat de € 190 miljoen uit 2017 van het vorige kabinet is, maar vooral omdat de septembercirculaire 2017 ook al een reeks noemde voor de jaren 2018 – 2022 ter waarde van € 2,55 miljard. Die is al vertaald in de begroting. Er blijft dan € 2,9 miljard over. En als de hogere loon/prijs-ontwikkeling er ook aftrekken dan blijft er € 2,1 miljard over.

Hogere loon/prijs-ontwikkeling, lopende en constante prijzen.

Ten opzichte van de septembercirculaire 2017 worden hogere loon/prijs mutaties aangehouden op basis van de Macro Economische Verkenning van 27 oktober 2017.

LPO in %	2018	2019	2020	2021	2022
stand september 2017	1,6	1,6	1,8	1,9	1,9
stand IBP	1,9	2,7	2,6	2,4	2,4
	0,3	1,1	0,8	0,5	0,5

In de bijlage is het effect van het accres en de correctie voor loon en prijsontwikkeling voor de gemeente Renkum weergegeven. Daarnaast is vanaf 2020 de loon- en prijsontwikkeling voor het overgehevelde deel sociaal domein verwerkt. De volumeontwikkeling is lastiger. Staat nu op PM maar zal ook uit het accres moeten worden gedekt. RISICO!!!!!!

Sociaal domein

Overheveling sociaal domein naar algemene uitkering

Het integreerbare deel van de integratie-uitkering Sociaal domein (IUSD) gaat met ingang van 2019 op in de algemene uitkering en gaat daarmee deel uit maken van de trap-op-trap-af systematiek. Onder het integreerbare deel wordt verstaan:

- o IUSD Wmo, alle onderdelen met uitzondering van Beschermd wonen, € 2,1 miljard;
- o IUSD Jeugdhulp, alle onderdelen met uitzondering van Voogdij/18+ , € 3,0 miljard;
- o IUSD Participatie, onderdeel Re-integratie klassiek, € 0,5 miljard;
- o IU Wmo, onderdeel Hulp bij het huishouden, € 1,25 miljard.

Bij elkaar gaat het om ± € 7 miljard.

De huidige verdeelmodellen zullen in 2019 zoveel mogelijk ongewijzigd worden overgeheveld naar de algemene uitkering. Wel zullen definities en peiljaren van maatstaven zoveel mogelijk worden gelijkgetrokken. Een meer fundamentele herziening van de verdeelmodellen is op een later moment voorzien.

Het geïntegreerde gedeelte van de integratie-uitkering Sociaal domein valt vanaf 2020 onder de accresontwikkeling. Vanaf 2020 zullen de gemeenten dan ook nominale ontwikkelingen (lonen en prijzen) van het geïntegreerde deel van het sociaal domein uit het accres moeten gaan betalen. Voor de jaren 2018 en 2019 gelden de huidige afspraken waarbij gemeenten compensatie ontvangen.

In deze circulaire wordt wel de volumecomponent 2019 gecompenseerd ad € 51 miljoen voor WMO 2015 en € 24 miljoen voor WMO 2007 (met name huishoudelijke hulp). De volumecomponent wordt niet verstrekt voor Jeugdzorg.

Maatregelen binnen sociaal domein

Er wordt een aantal onderwerpen genoemd die vallen binnen het sociaal domein waarvoor bedragen aan het gemeentefonds worden toegevoegd. Dit zijn:

- abonnementstarief Wmo, € 145 miljoen
 - creëren van 20.000 extra beschutte werkplekken, olopend naar € 171 miljoen.
- Vertaling in de septembercirculaire 2018

De vertaling van het abonnementstarief gaat via de onderliggende objectieve verdeelmodellen.

Wat betreft de verlaging van de eigen bijdrage WMO door invoer van een abonnementstarief moet nog het uitgangspunt gemeld worden dat slechts de helft wordt gecompenseerd. Daarnaast zal het abonnementstarief een aanzuigende werking krijgen op de mate van gebruik van de voorzieningen.

Wat dit voor effect heeft op de begroting is nog niet bekend maar is naar verwachting een substantieel bedrag zijn!!!!!!

Verder wordt er nog geld herverdeeld voor de taak 'Veilig Thuis'. Het gaat om huiselijk geweld en kindermishandeling. Gemeenten betalen evenredig mee door verlaging van de uitkeringsfactor om vervolgens toe te voegen aan de DU 'Vrouwenopvang'. Deze DU wordt ontvangen door enkele centrumgemeenten.

Voorziening knelpunten in het sociaal domein € 200 miljoen, ook wel genoemd stroppenpot

De VNG heeft zich bij het sluiten van het IBP sterk gemaakt voor het instellen van een stroppenpot. Er zijn teveel gemeenten die tekort komen op het sociaal domein, met name door vermeende verdeelstoornissen bij de Jeugdzorg. De rijksoverheid herkent zich hier niet in, maar is akkoord gegaan om de discussie voor eens en voor altijd af te sluiten. Afspraak is dus nu dat voor het jaar 2018 een pot van € 200 miljoen wordt gevormd, die het ministerie VWS en de gezamenlijke gemeenten ieder voor de helft voeden.

Het aandeel van de gemeenten ad € 100 miljoen wordt uitgenomen uit het gemeentefonds. Rijk en gemeenten storten in een decentralisatie-uitkering. Vervolgens kunnen gemeenten daar een beroep op doen. De verdeling van het bedrag van € 200 miljoen zal worden aangeleverd door de VNG. Het is nog niet bekend welke objectieve criteria hiervoor zal worden ontwikkelen.

Deze stroppenpot moet los gezien worden van de € 108 miljoen die beschikbaar is voor het zgn. transitiefonds.

Enveloppegelden

De enveloppen worden in het IBP gevoed door de rijksoverheid in de vorm van een decentralisatie-uitkering. Gemeenten kunnen daar een beroep op doen en worden tevens gevraagd een eigen bijdrage te leveren uit de accressen. Mededelingen kunnen op zijn vroegst gedaan worden bij de septembercirculaire 2018, maar meer waarschijnlijk is de decembercirculaire 2018.

De enveloppe klimaat met een omvang van € 300 miljoen structureel vanaf 2018 springt het meest in het oog.

BTW-CompensatieFonds

De verwachting is dat de ruimte tot het plafond Bcf door overschrijding kleiner gaat worden. Deze ruimte zit nu in de uitkeringsfactor en is verwerkt in de begroting.

Advies om deze ruimte te verkleinen!!!! Met welk bedrag is moeilijk in te schatten maar dat de accres van de septembercirculaire 2017 op het Bcf uit het resultaat wordt gehaald (€ 125.000).

Overige items

Opschalingskortingen

In de circulaire is een meerjarige reeks opgenomen voor uitnamen wegens de opschalingskorting. Deze loopt ook buiten de meerjarentermijn nog door, tot 2025. De VNG heeft zich er altijd tegen verzet, tevergeefs. Ook bij het IBP is de korting niet van tafel gegaan. Omdat de opschalingskortingen al in de gemeentelijke begrotingen is

verwerkt levert dat geen aanvullend dekkingsverlies op. Mogelijk wel een verlaging van het voorzieningenniveau.

Onderuitputting 2017

Lagere rijksuitgaven dan verwacht in de septembercirculaire 2017 leiden tot een lager accres. De afrekening volgt in de meicirculaire 2018. Dat bevat een structureel en incidenteel element.

Vergoeding referendum inlichtingendiensten

Dit referendum wordt gehouden op 21 maart 2018. Bij vele gemeenten samen met de gemeenteraadsverkiezingen, bij herindelingsgemeenten zijn die verkiezingen al geweest. De vergoeding voor gemeenten die een combi kunnen maken is € 0,35 per inwoner, herindelingsgemeenten die alleen een referendum organiseren krijgen een bedrag van € 1,75 per inwoner.